

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR
SOCHA HERKULA, LITVÍNOV

Vypracoval: Libor Pisklák akad.sochař

2025

Údaje o památce

Název objektu:	Socha Herkula k.č. 1000154507 rej.č. 42344/5-361
Lokace:	Ústecký kraj, okres Most, obec Litvínov – Horní Litvínov, Voigtovy sady
Doba vzniku:	1.polovina 18.století Autor: pravděpodobně dílna Bernarda Matyáše Brauna
Materiál :	pískovec
Objednatel:	Město Litvínov

Kvalitní barokní socha byla darována Valdštejny v roce 1820 (pochází z duchcovského zámku). Stojící svalnatý nahý Herkules má pravou ruku v bok, levá přidržuje lví kůži, pověšenou na kmen stromu vedle levého boku. U paty kmene je býčí hlava.

Dějiny

socha pochází z areálu zámku v Duchcově (TP), do Litvínova byla darována Valdštejny v roce 1820; stávala u sklípku hostince, umístěného ve staré radnici čp. 40, poté u rohu farní zahrady; v roce 1957 byla přemístěna do zahrady bývalé polikliniky v Podkrušnohorské ulici - tehdy dostala nový sokl, v roce 1974 byla odsud opět přemístěna, a to do Smetanových (dnes Voigtových) sadů; socha byla a dosud i bývá místními nazývána "Samson"

Popis

Sochu tvoří sokl a vlastní socha Herkula. Sokl je čtyřstěnný, s dovnitř vybranými rohy. Přední a zadní strana je širší, boční strany pak užší. V dolní části soklu je nízký širší podstavec, který konkávně přechází v užší vlastní sokl. Ten je na všech čtyřech stěnách členěn dvěma římsami – mohutnější v dolní části a druhou subtilnější zhruba ve dvou třetinách výšky. Sokl ukončuje široká masivní římsa, dole profilovaná a nahoře oble vypouklá. Socha Herkula představuje atletickou mužskou postavu, stojící v kontrapostu s nakročenou levou nohou na naznačeném nízkém terénu. Herkules je nahý, klín má zakrytý fíkovým listem. Jeho tělo je velmi mohutné, svalnaté, hlava s širokým nosem a rty a s krátkými kudrnatými vlasy hledí mírně doleva. Herkules má pravou ruku opřenou o bok. Vlevo od Herkula a částečně za ním se nachází kmen stromu, dole je býčí hlava (čumák zvířete směřuje doleva, z hlediska pozorovatele doprava). V horní části kmene je lví kůže s hlavou s bohatou hřívou a dolů po kmeni visící pravou přední nohou. Herkules přidržuje lví hlavu ohnutou levou rukou.

Popis památkové hodnoty

velmi kvalitní barokní socha, původem z areálu zámku v Duchcově, bývá spojována s možným autorstvím dílny Matyáše Bernarda Brauna

/https://www.pamatkovykatolog.cz/socha-herkula-13943250/

Cíl restaurátorských prací:

cílem prací je přispět provedením obnovy ve vymezeném rozsahu k zastavení postupující degradace a ke zlepšení současného stavu díla, jeho dlouhodobému zachování in situ, při odpovídající výtvarně umělecké interpretaci ve vztahu k estetickému působení ve veřejném prostoru, s ohledem na jeho dochovaný stav a zachování autenticity.

Předběžný restaurátorský průzkum:

Povrch figury i soklu je pokryt vrstvou nečistot, prachu a mikrovegetace. Mechy a lišejníky jsou v silných vrstvách pokryty spodní částí figury v partii nohou a plintu. Mikrovegetací silně zasaženou oblastí je rovněž horní část podstavce. Na povrchu figury i podstavce se nacházejí depozity neprodyšných zčernalých krust. Hlavice podstavce, nohy figury a hlava býka jsou bodově postříkány žlutým sprejem.

Na hlavici podstavce jsou patrné dřívější defekty – odlomení rohu, který byl po přilepení zafixován železnou kramlí. V hlavici podstavce jsou rovněž otevřené trhliny, které mohly vznikat degradací sedimentačních vrstev.

V modelaci figury jsou drobná mechanická poškození, například na prstech levé ruky, víčku pravého oka, ušním boltci pravého ucha, špičce nosu a další drobné defekty. Tyto defekty jsou staršího data a dle zabarvení lomových ploch, nebyly při posledním rest. zásahu doplňovány, nepůsobí rušivě. Proto by bylo vhodné konzultovat způsob a rozsah tvarové rekonstrukce s garanty NPÚ před zahájením restaurátorských prací a během jejich průběhu.

Četná mechanická poškození se nalézají na podstavci figury, jedná se především o odlomené hrany a rohy, nachází se zde množství vrypů. Rušivě působí světlá místa dožitých tmelů. Na mnoha místech chybí, nebo je zcela degradovaná ložná spára mezi spodní částí podstavce a betonovým základem.

Koncepce restaurátorského zásahu :

Povrch figury Herkula a soklu bude po provedeném rozšířeném průzkumu z lešenářských konstrukcí, mechanicky očištěn a bude aplikován biocidní prostředek likvidující mikrovegetaci. Šetrným způsobem budou snímány dožitě doplňky a spáry. Regulovaným tlakem vody a parou bude povrch sochy omyt. Krustové depozity budou šetrně zeslabovány odpovídajícím prostředkem. Budou provedeny zkoušky čištění míst zasažených barevným sprejem. Po ověření vhodného prostředku budou tato místa očištěna. Následně bude provedena lokální konsolidace degradovaných míst. Po technologické pauze bude chybějící modelace tvarově rekonstruována probarveným minerálním tmelem. Poté bude provedena plastická a barevná retuš doplňovaných míst. Na závěr bude povrch sochy a podstavce ošetřen hydrofobizací.

Návrh restaurátorského zásahu:

Biocidní zásah - mikrovegetace bude z povrchu figury a soklu odstraňována aplikací prostředku BFA Remmers

Očištění povrchu kamene- čištění bude prováděno regulovanou tlakovou vodou a parou, neprodyšné krusty budou zeslabeny pomocí aplikace čistící pasty na bázi fluoridu amonného a pomocí čistících past (CPU Immesta, Fassadenreiner paste Remmers) s následným

pomocným odmytím. Sprejem zasažená místa budou šetrně očištěna zkouškami ověřeným a odsouhlaseným prostředkem.

Lokální prekonsolidace v místech poruch kamene, trhlin a prasklin a v místech degradace a většího úbytku kamenné hmoty, bude provedena lokální prekonsolidace prostředky, které svými účinky budou odpovídat charakteru poruch (použity budou organosilikátové konsolidanty-Funcosil 100, 300 Remmers, akrylátová pryskyřice-Paraloid B72 rozpuštěná v bezvodém etanolu do 3%). Během restaurátorského zásahu bude nutné provést revizi fixace dříve odlomeného rohu hlavičky podstavce, včetně jeho fixace kramlí.

Doplnění chybějící hmoty- chybějící modelace a hmota pískovce bude tvarově rekonstruována minerálním probarveným tmelem, jehož složení se bude co nejvíce blížit autentické hmotě. Probarvení a granulometrie bude konzultována s odbornými pracovníky NPÚ. Základní kompozici tmelu bude plnivo - křemičitý písek odpovídající granulometrie zrn, organické pojivo - bílý cement, aditivum - polymerní disperze -Sokrat 2804, anorganické pigmenty BAYFEROX 316,920, 96 a případně jiné odstíny, voda.

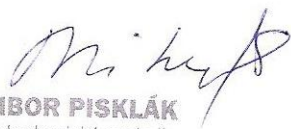
Doplňování spár - bude provedena revize stavu spár mezi jednotlivými kamennými částmi, degradované spáry budou šetrně odstraněny a nahrazeny či doplněny minerálním tmelem a probarveny ve hmotě do odstínu, který bude odpovídat barevnosti kamenného materiálu.

Plastická a barevná retuš doplňovaných míst- po technologické pauze nutné k vyžrání materiálů bude provedena lokální plastická a barevná retuš doplňovaných míst pigmenty Bayferox fixovanými v Porosilu ZV firmy AQUA Praha.

Hydrofobizace - po technologické pauze bude povrch sochy a podstavce hydrofobizován siloxanovým prostředkem Funcosil SNL Remmers.

Restaurátorský zásah bude prováděn za vhodných klimatických podmínek. Před zahájením prací a v průběhu rest. zásahu budou svolávány kontrolní dny za účasti garantů NPÚ a investora. Součástí předání hotového díla bude restaurátorská zpráva a fotodokumentace celého restaurátorského zásahu.

Libor Pisklák akad.sochař

LIBOR PISKLÁK
akademický sochař
Havlíčková 1309/13
Litoměřice 412 01, Česká republika
IČO: 613 63 430 DIČ: CZ6201180722

20.04.2025